

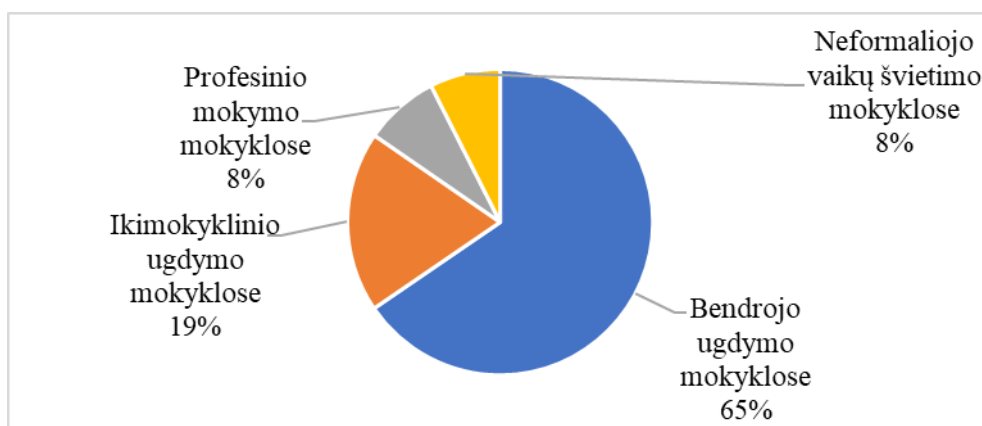
Radviliškio rajono savivaldybė

Radviliškio r. savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centro Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo skyrius (toliau – Skyrius)¹ atlieka pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (toliau – PKT) organizavimo ir vykdymo funkcijas.

Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenimis, Radviliškio r. savivaldybėje 2021–2022 m. m. dirbo 669 pedagoginiai darbuotojai, iš kurių 65 proc. – bendrojo ugdymo mokyklose, 19 proc. – ikimokyklinio ugdymo mokyklose, 8 proc. – profesinio mokymo įstaigose ir 8 proc. – neformaliojo vaikų švietimo įstaigose (žr. 1 pav.). Lyginant dvejus mokslo metus (2020–2021 m. m. ir 2021–2022 m. m.), pedagoginių darbuotojų skaičius sumažėjo 3,6 proc. Remiantis Radviliškio r. savivaldybės 2022 m. švietimo pažangos ataskaitos duomenimis, rajono bendrojo ugdymo mokyklose per pastaruosius 3 metus pedagoginių darbuotojų sumažėjo 7 proc. Atitinkamai mažėjo mokytojų skaičius pagal kvalifikacines kategorijas (vyresniųjų mokytojų ir mokytojų metodininkų). Džiugina, kad nors ir nežymiai, padaugėjo naujai pradėjusių dirbti mokytojų ir mokytojų ekspertų, pasiekusių aukščiausią kvalifikacinę kategoriją. Nors 2022 m. m. pedagoginių darbuotojų skaičius mažėjo, aukštos kvalifikacijos mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų dalis (57 proc.) yra didesnė už šalies vidurkį (45 proc.).

1 pav. Daugiausia pedagoginių darbuotojų dirbo bendrojo ugdymo įstaigose

Pedagoginių darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas pagal mokyklų tipus (procentais)

Atsižvelgdamas į Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2020–2022 m. kvalifikacijos tobulinimo prioritetus, 2022 m. Skyrius vykdė 43 ilgalaikes pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programas (toliau – Programos), kuriose dalyvavo 1 998 savivaldybės pedagoginiai darbuotojai (žr. 1 lentelę). Palyginti su praėjusiais metais, matyti, kad savivaldybėje svarbiausias išliko tas pats prioritetas – *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį*, daugiau dėmesio skiriant kryptims *Skaitmeninio raštingumo tobulinimas* ir *Į mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas*.

1 lentelė. Daugiausia Programų vyko pagal prioritetą *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį*

Vykdytų Programų ir dalyvių pasiskirstymas pagal prioritetus

Prioritetas / prioriteto kryptys	Vykdytų Programų skaičius	Vykdytų Programų dalyvių skaičius
----------------------------------	---------------------------	-----------------------------------

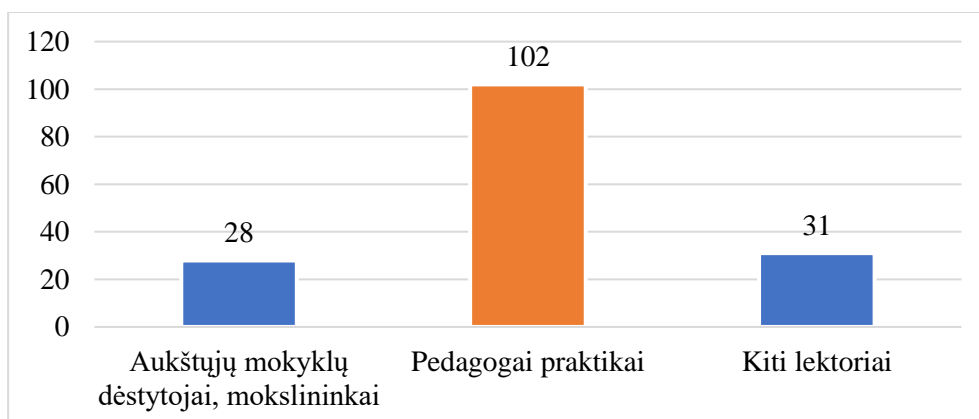
¹ Prieiga internete <https://www.radviliskiopc.lt>.

Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį	19	735
Skaitmeninio raštingumo tobulinimas	7	367
I mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas	7	300
Skaitymo gebėjimų ugdymas visose ugdymo srityse	5	68
Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas	9	472
Mokinio skirtybių suvokimas, atpažinimas ir panaudojimas siekiant jo pažangos	4	230
Bendradarbiavimo gebėjimų, reikalingų ugdyti ir teikti reikalingą švietimo pagalbą ir paslaugas, tobulinimas	5	242
Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas	15	791
Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas	11	524
Gebėjimų priimti sprendimus, grįstus duomenimis, stiprinimas	2	129
Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime	2	138
Iš viso:	43	1 998

Rajono pedagogai, dalyvavę įgyvendinant Programas ir plėtoję savo profesines kompetencijas, turėjo galimybę mokytis su pedagogais praktikais, mokslininkais ir kitais lektoriais.

2 pav. Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas dažniausiai įgyvendino pedagogai praktikai

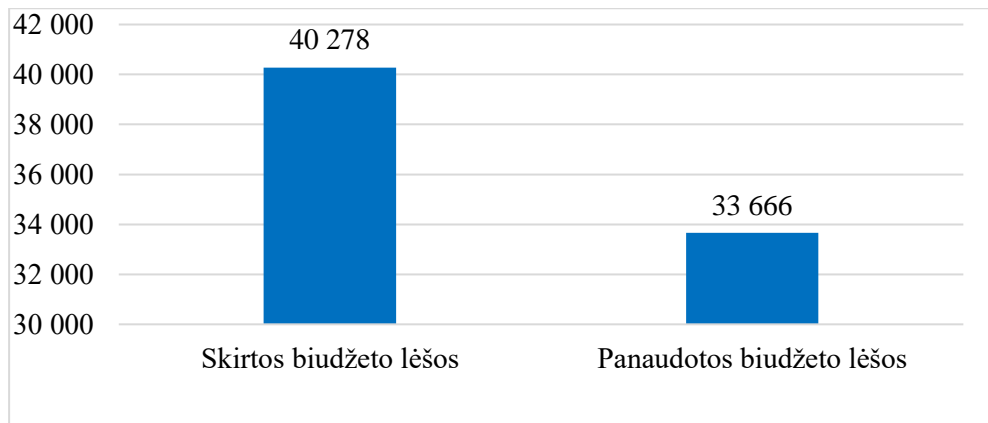
Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas įgyvendinę (vykdę) lektoriai

2022 m. savivaldybėje PKT panaudotos beveik visos tam skirtos lėšos (žr. 3 pav.). 2022 m. lėšų skirta panašiai kaip ir 2021 m., bet 2022 m. jų panaudota daugiau nei 2021 m. (74 proc.).

3 pav. Iš skirtų biudžeto lėšų mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti panaudota 84 proc.

Biudžeto lėšos, tenkančios pedagogų kvalifikacijai tobulinti (eurais)

Kvalifikacijos tobulinimo galimybių užtikrinimas savivaldybėje

Pedagogai naudojami Skyriaus įdiegta informacine elektronine renginių skelbimo ir registracijos sistema *Semiplius*, kurioje skelbiama informacija apie PKT. Skyriaus mėnesio veiklos planai siunčiami rajono ugdymo įstaigoms el. paštu, skelbiami *Facebook* paskyroje. Gauta informacija apie vykdomas Programas pedagogams perduodama el. laiškais.

Skyriaus interneto svetainės peržiūros 2023 m. vasario–gegužės mėn. duomenimis:

- skelbiami kiekvieno mėnesio veiklos planai, vykdomos Programos (jų moduliai, valandų skaičius nenurodomas); pedagoginių darbuotojų 2023–2025 metų prioritetinės kvalifikacijos tobulinimo sritys, patvirtintos ŠMSM ministro 2022 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. V-1942, prie renginių nenurodomos;
- prie organizuojamų renginių nurodoma jų data, laikas, vieta, lektorai;
- skelbiamos 2020–2022 m. Neformaliojo švietimo programų registre (NŠPR) užregistruotos Programos;
- nors vienas iš Skyriaus nuostatuose nurodytų tikslų yra teikti kokybišką informaciją, metodinę, konsultacinę pagalbą mokyklų bendruomenėms (vadovams, mokytojams, pagalbos mokiniui specialistams, mokiniams ir jų tėvams), tačiau informacijos apie tai, kas vykdo konsultavimą, nepateikta;
- Skyrius koordinuoja metodinių būrelių veiklą, organizuoja pedagogų keitimąsi gerąja patirtimi; sukauptas edukacinės patirties bankas.

Remiantis Radviliškio r. savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centro veiklos 2020 m. išorinio vertinimo išvadomis, Skyriaus veikla buvo tobulinama, rengiant ilgalaikes, į tęstinį kompetencijų tobulinimą orientuotas Programas, stiprinant PKT grįžtamąjį ryšį. PKT renginiai organizuojami, atsižvelgiant į nacionalinius švietimo sričių reglamentuojančius dokumentus, Radviliškio r. savivaldybės ugdymo įstaigų veiklos kokybės įsivertinimo ir išorės vertinimo išvadas, mokinių pasiekimų vertinimo rezultatus, individualius mokytojų ir ugdymo įstaigų bendruomenių mokymosi poreikius. Planuojant PKT, su kiekviena ugdymo įstaiga aptariamos PKT prioritetinės sritys, kartu su ugdymo įstaigų atstovais rengiamos Programos, kurias įgyvendina pedagogai praktikai, aukštųjų mokyklų ir mokslo institucijų mokslininkai, dėstytojai, mokyklų vadovai. Grįžtamajam ryšiui užtikrinti Skyrius naudojami elektronine sistema *Semiplius*. Informacija apie renginių kokybę renkama pateikiant dalyviams anketas ir neformaliai apklausiant lektorius. Skyrius organizuoja gerosios patirties sklaidos renginius: metodinius pasitarimus, metodines dienas, atviras pamokas, praktines pratybas, apskritojo stalo diskusijas. Norintieji dalytis gerąja patirtimi kreipiasi į Skyriaus darbuotojus arba kviečiami per ugdymo įstaigas. Ypač sėkminga patirtis – kolegialus mokytojų mokymasis Skyriaus įkurtoje neformalioje Mokytojų akademijoje. Išvadose teigiama, kad viena iš stipriųjų Skyriaus veiklų – inovatyvių gerosios patirties sklaidos formų realizavimas (kolegialus mokymasis Mokytojų akademijoje).

Remiantis Radviliškio r. savivaldybės 2022 m. švietimo pažangos ataskaita, Skyrius organizuoja kvalifikacijos tobulinimo kursus, seminarus, vykdo gerosios patirties sklaidą

specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turintiems vaikams ugdyti. Mokymuose apie įtraukujį ugdymą dalyvavo 186 mokytojai, 45 pagalbos mokiniui specialistai. Mokyklose daugėjant autizmo spektro sutrikimą turinčių vaikų, mokytojams tikslinga rengti mokymus apie SUP mokinių psichofizines galias, ugdymo ypatumus: darbo būdus, metodus, priemonių ir aplinkos pritaikymą, netinkamo elgesio suvaldymą pamokoje. Švietimo pagalbos prieinamumas SUP vaikams rajono bendrojo ugdymo mokyklų bendrosiose klasėse gerėja, savivaldybėje švietimo pagalbą gauna visi mokiniai, kuriems nustatytas šios pagalbos poreikis, tačiau ši pagalba dar yra nepakankama dėl švietimo pagalbos specialistų trūkumo (ypač psichologų).

PKT poveikis ugdymo kokybei

Remiantis pateiktais duomenimis, Skyrius, vykdydamas švietimo politiką, stengiasi užtikrinti aukštą ugdymo kokybę. Vienas iš būdų tai pasiekti – analizuoti mokinių pasiekimus ir stebėti, kaip skirtingi veiksniai, įskaitant pedagogų profesinį tobulėjimą ir įgytų žinių pritaikymą pamokoje, gali turėti įtakos šiems pasiekimams. Analizuojant kasmetinius mokinių pasiekimus, nustatytus atliekant išorinius vertinimus (PUPP, NMPP, VBE), identifikuojamas ryšys tarp pedagogų tobulinimosi veiklų ir mokinių pasiekimų pokyčių. Stebint švietimo įstaigose vykstančius procesus (per metinius vadovų veiklos vertinimo pokalbius, veiklų ataskaitose ir kt.), įvertinama, kaip patobulintos šių įstaigų vadovų vadybinės kompetencijos veikia ugdymo kokybę ir pedagogų darbo rezultatus. Skyrius, įgyvendinęs Programą, po tam tikro laiko atlieka dalyvių apklausą, kuria siekiama išsiaiškinti, kaip pritaikomos įgytos žinios, kokią įtaką tai turi mokinio pažangai. Dalyvavimas Programose mokytojams sudaro sąlygas įgyti naujausių žinių, kurios padeda prisitaikyti prie besikeičiančios švietimo aplinkos ir mokinių poreikių, išvengti rutinos kasdiniame darbe ir skatina kūrybingumą, naujų idėjų įgyvendinimą pamokose. Tai turi teigiamą poveikį mokinių motyvacijai mokytis ir siekti geresnių rezultatų. 2022 m. pagerėjo biologijos, geografijos, chemijos, istorijos, rusų kalbos valstybinių brandos egzaminų (VBE) išlaikymo rezultatai. Įgyvendinus ilgalaikę Programą „Patirtinis ugdymas mokykloje: kaip mokyti lietuvių kalbos ir literatūros įvairių gebėjimų mokinius“, nustatyti pagerėję aštuntų klasių mokinių nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo (NMPP) skaitymo pasiekimai. Tikėtina, kad tam turėjo įtakos mokytojų įgytų žinių taikymas pamokose, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio individualius poreikius.

Pateikti duomenys rodo, kad savivaldybėje pastebimas PKT poveikis mokyklų kaip organizacijų pažangai. Mokytojų profesinis tobulėjimas dažnai apima įvairias kvalifikacijos tobulinimo renginių formas (seminarus, dirbtuves ir kitas veiklas), kuriose mokytojai gali dalytis patirtimi, idėjomis ir gerąja praktika. Tai skatina mokytojų bendradarbiavimą, tarpusavio mokymąsi ir įkvėpimą, o tai, savo ruožtu, gali turėti teigiamą poveikį visos mokyklos atmosferai ir pasiekimams. Jau penkerius metus kasmet įgyvendinama ilgalaikė Programa „Mokytojų akademija“, kurioje dalyvaujantys mokytojai dalijasi patirtimi, idėjomis, mokymo metodais, veda atviras pamokas, dalyvauja kvalifikacijos kėlimo seminaruose. Kaip teigia švietimo įstaigų vadovai ir patys Programoje dalyvaujantys mokytojai, dalyviai tampa labiau pasitikintys savimi, jaučiasi labiau vertinami, jų kasdienybėje matyti daugiau pozityvumo.

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, *siūloma*:

- siekiant iširti PKT poveikį ugdymo kokybei ir mokinių pasiekimams, vadovautis nuoseklumo ir tęstinumo principais, t. y. kiekvienais metais *įsivertinti* Skyriaus organizuojamų ilgalaikių prioritetinių Programų poveikį pedagogų kompetencijų raiškai, pasirinkti tai, kas sekasi, kas daro daugiausia įtakos pažangai, ir toliau tai stiprinti;
- dalytis neformalios Mokytojų akademijos veikla su kolegomis iš kitų savivaldybių;
- sudaryti galimybes rajono pedagogams tobulinti kompetencijas įtraukiojo ugdymo tema, siekiant kompensuoti specialistų trūkumą.